

หมดยุคโมโนสักริ

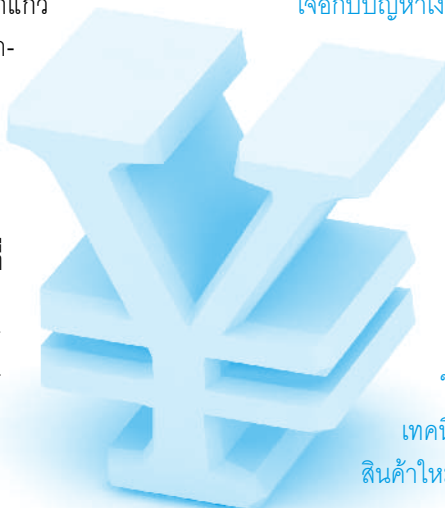
(การทำของ การผลิตของ) ของญี่ปุ่นเสียแล้ว

ธวัชชัย ธีระกุล

คณบดีคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
orbusiness@hotmail.com

ในช่วงหลังๆ นี้ ระบบต่างๆ ของญี่ปุ่นที่สะสมและพัฒนามานานแล้ว เริ่มจะรวนเร ระบบโมโนสักริ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเจ้าทางการผลิตของญี่ปุ่นเริ่มที่จะหมดมนต์ขลังเสียแล้ว ลองมาฟังเจ้าของสถานประกอบการขนาดย่อมซึ่งเป็นรากแก้วที่สำคัญของการผลิตและเศรษฐกิจญี่ปุ่นมานานแล้วจะสะท้อนภาพที่แท้จริงบางอย่างให้เห็นคาดคะเนว่าในปี 2012 ปริมาณการผลิตรถยนต์ภายในประเทศ ลดลงเหลือเพียง 1 ใน 3 ของปีก่อนๆ ในขณะที่การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า แทบจะเหลือศูนย์เลยทีเดียว สาเหตุที่สำคัญ คือ การอิมพอร์ตของตลาดภายในประเทศนั่นเองและคงยากที่จะพยายามขยายตีตลาดภายในประเทศให้มากขึ้น แต่ละบ้านก็มีรถยนต์กันหมดแล้ว ทีวี่ก็มีกันบ้านละ 2-3 เครื่อง แล้วจะให้ซื้ออะไรกันอีก

ความจริงตลาดญี่ปุ่นเริ่มถึงจุดอิ่มตัวมาแล้วตั้งแต่ช่วงปี 1980 เพราะเด็กเกิดน้อย คนแก่มาก ทำให้ถึงจะผลิตของขึ้นมาได้ ก็ขายไม่ค่อยได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องไปพึ่งพาสหรัฐอเมริกาแต่เมื่อเจอกับปัญหาเงินเยนแข็ง ก็เป็นอุปสรรคต่อการส่งออก เงินเยนแข็งนี้คาดกันว่า อาจจะเลวร้ายถึงขนาดที่ 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 60 เยนก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาสหรัฐอเมริกาไม่ใช่เพียงแต่จากปัจจัยตลาดญี่ปุ่นอิมพอร์ต หรือเงินเยนแข็งเท่านั้น ระยะหลังนี้บริษัทขนาดใหญ่ เริ่มไม่ค่อยมาเลเซียแลบริษัทขนาดกลางหรือเล็ก เพื่อให้เกิดประโยชน์ให้แล้ว แต่เดิมบริษัทเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนส่งบริษัทขนาดใหญ่ ก็จะมีบริษัทขนาดใหญ่มาเยี่ยมเยือนอยู่เรื่อยๆ เมื่อมาแล้วพบเทคนิคการผลิตใหม่ๆ ก็จะมาบอกให้ช่วยกันพัฒนาสินค้าใหม่ โดยการผสมผสานเทคโนโลยีของทั้งสองฝ่าย

แท้จริงแล้ว เทคนิคการผลิตใหม่ๆ แบบปฏิรูปนั้น เกิดมาจากผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อมทั้งสิ้น เพราะว่าการผลิตชิ้นส่วนนั้นไม่ใช่งานหลักของบริษัทขนาดใหญ่ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประกอบเป็นหลัก) จึงไม่ค่อยทุ่มเทให้กับการวิจัยทางด้านนี้มากนัก อีกอย่างการผลิตบุคลากรที่มีความชำนาญในการผลิตทางด้านโลหะ ล้วนแต่ต้องใช้เวลานานทั้งนั้น เป็นต้นว่า บริษัทนี้มีเทคโนโลยีการผลิตที่ละเอียดถึงขนาดเป็นการตัดเจียรแบบนาโน ความหนาบนพื้นผิวชิ้นส่วนนั้น เป็นเพียง 2-3 นาโนเท่านั้น นับว่าเป็นงานที่มีความละเอียดสูงที่สุดในโลก การที่จะสร้างช่างที่มีความชำนาญเช่นนี้ได้ต้องใช้เวลานานถึง 15 ปี ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่ที่จะทุ่มเทสร้างบุคลากรระดับนี้คงมีน้อย

ลักษณะโครงสร้างการผลิตนั้น เป็นแบบที่บริษัทผู้ผลิตขนาดเล็กเป็นผู้คิดค้นเทคโนโลยีการผลิต แล้วบริษัทใหญ่ก็นำไปประยุกต์ใช้ต่อ ซึ่งเป็นมาจนกระทั่งเมื่อ 20 ปีก่อน แต่ปัจจุบันเริ่มหมดไปแล้ว บริษัทใหญ่ญี่ปุ่นเริ่มไม่ค่อยจะมา กลายเป็นว่าซัพซิงจากเกาหลีมากกว่าด้วยซ้ำไป การที่บริษัทใหญ่ญี่ปุ่นสนใจสถานประกอบการขนาดกลางและย่อมน้อยลงนั้น มาจากอีกหนึ่งสาเหตุที่ว่าบริษัทเหล่านี้เริ่มทำการผลิตชิ้นส่วนภายในบริษัทของตนเองมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ความสามารถในการพัฒนาสินค้าใหม่ๆ ของญี่ปุ่นเริ่มลดน้อยถอยลงอย่างแน่นอน

ตลาดภายในก็อึดตัว ส่งออกก็เจอปัญหาเงินเยนแข็ง ความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ก็คาดหวังไม่ได้ ดังนั้นอีก 5 ปีข้างหน้าในปี 2017 ไม่ว่าจะบริษัทที่เน้นตลาดภายใน หรือบริษัทเน้นการส่งออก บริษัทขนาดใหญ่ก็จะต้องมีการปรับโครงสร้างมากกว่า ปัจจุบัน บริษัทขนาดกลางและเล็ก ก็อาจจะประสบกับภาวะล้มละลายอย่างไม่เคยเห็นมาก่อน อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าหลังปี 2012 นี้แล้วทุกๆ แห่งจะต้องพังทลายไป การที่ไม่ต้องพังทลายนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ยากเลย ต้องเน้นการบริหาร 3 ประเด็นก็คือ หนึ่ง เลิกใช้เซ็ค สอง ปิดงบทุกๆ เดือน และสาม จ่ายภาษีอย่างตรงไปตรงมา ใช้เงินทุนให้เป็นประโยชน์สูงสุด หลักคิดนี้มาจากท่านปรมาจารย์มัทสึชิตะ โคโนสะเกะ (ประธานมัทสึชิตะ พานาโซนิค) ได้กล่าวไว้ในช่วงปี 1970 ที่เป็นปัญหาวิกฤติการณ์น้ำมัน บริษัทนี้ใช้เวลา 8 ปีในการยกเลิกการใช้เซ็ค ไม่มีการปันผล หรือให้บำเหน็จกรรมการ แต่เก็บไว้เป็นเงินทุนสำรองภายใน ดังนั้น หลังเลห์แมนช็อค บริษัทเคยมียอดขายตกต่ำกว่าก่อนถึง 80 เปอร์เซ็นต์ แต่ก็ไม่ประสบปัญหาทางการเงินเลยแม้แต่น้อยและปัจจุบันก็ยังสามารถทำให้บริษัทคงอยู่ต่อไปได้และคิดว่าคงอยู่ต่อไปได้ แม้จะเกิดภาวะวิกฤติในปี 2017 ก็ตาม

ในปี 2012 นี้คาดว่าจะมีปรากฏการณ์เกิดขึ้น 6 ประการด้วยกันคือ 1. ตลาดในประเทศอึดตัวเต็มที่สินค้าจะขายไม่ได้ 2. เงินเยนจะแข็งจนถึง 1 ดอลลาร์ ต่อ 60 เยน บริษัทที่เน้นส่งออกจะลำบาก 3. การผลิตรถยนต์ในประเทศจะลดลงเหลือเพียง 1 ใน 3 4. การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในประเทศ จะเหลือใกล้ศูนย์ 5. ในปี 2017 จะพบวิกฤติครั้งใหญ่และ 6. บริษัทขนาดเล็กบางแห่งจะยังสามารถคงอยู่ได้

(จากคำทำนายของมัทสึชิตะ ประธานบริษัท จูเคนโคเสียว ที่เป็นหนึ่งในการผลิต ฟันเฟืองที่เล็กที่สุดในโลก)

